

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

ספירת התבלינים

ספירת תבלינים היא גינה מעגלית דמויות קונכיית חילזון, אשר בסיסה רחב והיא צומחת כלפי מעלה, קומה אחר קומה, כל קומה קטנה יותר וגבוהה יותר מקודמתה. בגני ילדים בארץ משלבים את הספירה כחלק אינטגרטיבי מפיתוח גינות אקולוגיות- חינוכיות. הספירה תופסת שטח קטן, ומאפשרת קיום של מגוון מינים של צמחים ובעלי חיים, כי ניתן לגדל בה צמחים עם צרכים שונים שמושכים מגוון בעלי חיים קטנים אליהם.

רוב התבלינים הם רב שנתיים ואפשר להשתמש בהם לאורך השנה לצורכי בישול, הכנת תה צמחים, הנאה של ריחות וטעמים והתבוננות בפרפרים וחרקים נוספים שמתעופפים סביבה.

אפשר לשלב בספירה גידול של פרחי בר ארץ ישראלים כגון מיני גיאופיטים: רקפות, צבעוניים, כלניות, נוריות וכד', שבטבע גדלים ביחד עם צמחי התבלין בשטחים הפתוחים ומוגנים.

ספירת תבלינים בגן ילדים מזמנת צמחי תבלין לאורך שנת לימודים. התבלינים זמינים למשקה וניחוח וזקוקים לטיפול שוטף של הילדים. קיום תבלינים בגינה מאפשר מגוון פעילויות המשלבות את החושים: ריח, טעם, מישוש וראיה.

ספירת התבלינים מכניסה לתוך הגן תרבות צריכה נבונה, מפחיתה קניית משקאות ומעודדת תוצרת עצמית. דרך הפעילות והמשחק בספירת התבלינים את הקשר בין גידול צמחים והכנת תוצרת עצמית.

מבנה הספירה והתאמת הצמחים בה

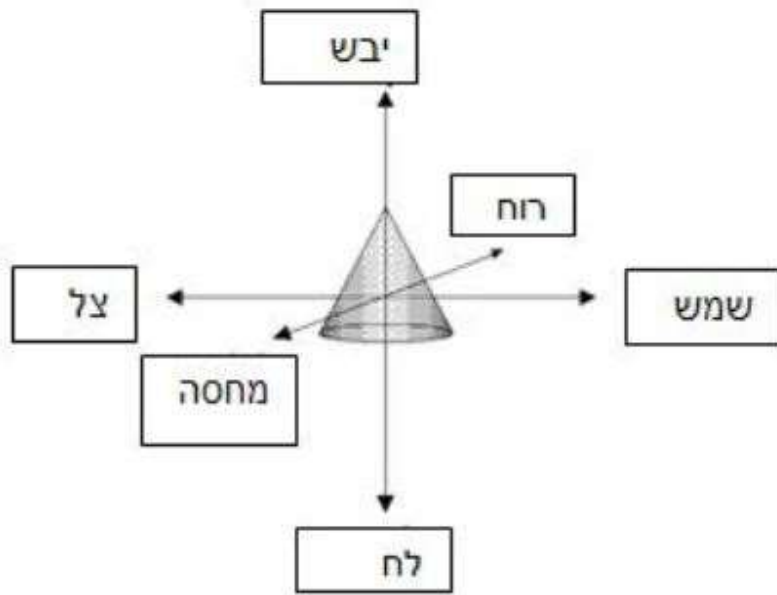
המבנה של הספירה מאפשר להתאים צמחים לסביבות גידול שונות.

בחלק התחתון של הספירה נשמרת לחות, לכן שם מקומם של צמחים שצורכים יותר מים, כגון: נענע, מנטה; מליסה.

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

בחלק העליון יש יותר שמש והקרקע מתייבשת מהר יותר, לכן נשתול בו צמחים המותאמים לתנאי שמש וליובש: מרווה; קורנית; לענה דרקונית (שיבא).
יש לבדוק את כיווני הרוח, וכיווני השמש. צמחים חזקים כמו- רוזמרין ולבנדר, נשתול באזור חשוף לרוח. צמחים עדינים יותר כגון פיגם, שומר, לואיזה נשתול במקום מוגן.
הטופוגרפיה הייחודית של הספירלה מאפשרת להבחין במיקום צל במהלך היום, לכן הספירלה היא גם שעון שמש יתרונותיה של הספירלה הם, שאפשר ללמוד דרכה על יחסי גומלין בין קרקע וצמח, על התאמה של צמח למקום ועל סביבות חיים.
מצורף דגם שמשלב מרכיבים אביוטים שצריך לשים לב אליהם כשותלים צמחים בספירלה. מרכיבים אביוטיים הם: רוח; שמש; מים; צל.

גורמים אביוטיים להתחשב בהם

תפקידי התבלינים בגינה

תנאי האקלים והקרקע בישראל מתאימים במיוחד לגידול צמחי תבלין רובם מסתפקים בהשקיה מועטה ודורשים תנאי ניקוז טובים. בגינת הנוי צמחים אלה מתאימים לגידול במסלעה, ליד קיר הבית, או בספירלת תבלינים.

משרד הבריאות
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

תבלינים אפשר לשתול בכל מרחב הגינה והם פועלים כגורם מחיה ומבריא. התבלינים מכילים בעליהם שמן אתרי שגורם לניחוח נעים בגינה. חלק מהתבלינים דוחים חרקים מסוימים, בעיקר חרקים מזיקים. לתבלינים חשיבות בתזונת האדם וגם לתזונת המיקרופלורה והמיקרופאונה בקרקע. הם משפיעים בדרך כלל לטובה על צמחים אחרים.

תבלינים מומלצים לטיפוח בספירלת תבלינים בחצר גן ילדים

תבלינים שנמצאים בטבע הארץ ישראלי

מרווה רפואית *salva officinalis* -

אזוב מצוי *majorana syriaca* -

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

– זוטה לבנה *Micromeria fruticosa*

- בת קורנית פשוטה *Thymus vulgaris*

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

שומר

פיגם מצוי *Ruta chalepensis* -

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

תבלינים שנמצאים בטבע הארץ ישראלי תבלינים מומלצים שמקורם מחוץ לארץ ישראל

לואיזה Alousia -

לבנדר Lavendula -

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

- *Melissa officinalis* מליסה

- *Cymbopogon citratus* לימונית

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

רוזמרין *Rosmarinus officinalis* -

ריחן *Basilica* -

תמונות ספירלת תבלינים בגנים

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך קדם יסודי

אשכול גנים לב, תל-אביב

גן צפרירים, תל-אביב

ביבליוגרפיה

- אילן שלמה (1997), "הגן הפורה- גישה אקולוגית לגן ולנוף", הוצאת משפחת אילן
- קריספיל ניסים (1987), "ילקוט הצמחים", יערה-ירושלים
- שניידר טליה (2004), "גן עדן בפתח הבית", הוצאת יער
- ערוגת הספירלה- פיסול בטבע, באתר [עץ בעיר](#) תל אביב